

Gemeente Rotterdam
Gemeenteraad
Coolsingel 40
3011 AD ROTTERDAM

datum
6 juni 2013

ons kenmerk
RR/13.059/PH/EE/EL

pagina
1 van 27

betreft
R.P.13.01 realisatie collegetargets 2012

Geacht raadslid,

Conform haar onderzoeksplan 2013 heeft de Rekenkamer Rotterdam onderzoek gedaan naar de realisatie van de collegedoelen. Dit onderzoek past in de reeks onderzoeken naar de meetbare doelen die de afgelopen collegeperioden door de rekenkamer is uitgevoerd. Om de realisatie van de mijlpalen 2012 vast te stellen heeft de rekenkamer de relevantie, juistheid en controleerbaarheid van de realisatiecijfers in het jaarverslag 2012 onderzocht en deze cijfers vergeleken met de in het Collegewerkprogramma (CWP) geformuleerde mijlpalen. De rekenkamer heeft bij dit deel van het onderzoek deels gebruik gemaakt van de werkzaamheden van Concern Audit (CA).

Daarnaast heeft de rekenkamer onderzoek gedaan naar de wijze waarop het college invulling heeft gegeven aan de aanbevelingen uit het rapport 'sturen op termijn'.¹

Deze brief komt circa een half jaar voordat het huidige college zijn resultaten over de hele collegeperiode kenbaar zal maken. In verband met de gemeenteraadsverkiezingen in 2014 zal de rekenkamer dan ook voor de jaarwisseling 2013 het onderzoek naar de resultaten van de gehele collegeperiode starten.

leeswijzer

Deze brief begint met de conclusies van het onderzoek en de aanbevelingen van de rekenkamer. Daarna is de reactie van het college integraal opgenomen en volgt het nawoord daarbij van de rekenkamer.

Het deel erna richt zich op de onderzoeksbevindingen. Eerst wordt ingegaan op de relevantie, controleerbaarheid en juistheid van de realisatiecijfers in het jaarverslag 2012 en de mate waarin het college op schema ligt met de realisatie van zijn doelen. Vervolgens wordt ingegaan op de opvolging van de aanbevelingen uit het rapport 'sturen op termijn'.

¹ 'sturen op termijn – bestuursmodel collegewerkprogramma, realisatie mijlpalen 2011', Rekenkamer Rotterdam, juni 2012.

De brief bevat de volgende bijlagen:

1. targets, realisatie en toelichting;
2. onderzoeksopzet en onderzoeksverantwoording.

conclusies

datum
6 juni 2013

pagina
2 van 27

1. Het college heeft aan het begin van de collegeperiode 2010 – 2014 bij slechts 13 van de 23 targets een mijlpaal voor het jaar 2012 geformuleerd. Hierdoor is het voor 10 targets niet vast te stellen of het college op koers ligt in 2012.
2. Van de 13 targets met een mijlpaal voor 2012 heeft het college bij alle targets een resultaat in het jaarverslag opgenomen. Hiervan bleek één target oncontroleerbaar en bij één target het resultaat niet relevant.
3. Van de 11 targets waarvan het resultaat over 2012 vast te stellen, relevant en controleerbaar is, was de verantwoording in drie gevallen onjuist. De rekenkamer heeft wel de juiste resultaten alsnog kunnen achterhalen.
4. Van de 11 targets waarvan het resultaat over 2012 vast te stellen, relevant en controleerbaar is, is van slechts drie targets de mijlpaal voor 2012 aantoonbaar gerealiseerd.
5. Slechts bij drie van de acht targets waar het college de mijlpalen niet heeft gerealiseerd, heeft het college in het jaarverslag een adequate toelichting opgenomen van de oorzaken daarvan en de acties die het naar aanleiding daarvan heeft genomen om de target 2014 toch te kunnen halen.² Bij één target (3a uitstromen van bijstand naar werk) geeft het college wel aan wat de oorzaak is, maar niet wat het naar aanleiding daarvan gedaan heeft of nog voornemens is te doen. Bij de overige targets met niet gehaalde mijlpalen ontbreekt de toelichting daarop volledig.
6. Het college heeft de in het jaarverslag 2012 verantwoorde resultaten niet laten controleren door Concern Audit. Daarmee liep het college het risico dat de verantwoording over de realisatie van de targets niet adequaat zou zijn. Dat dit risico reëel was, blijkt uit conclusie 3.
7. Het college heeft maatregelen genomen of in gang gezet ter opvolging van de aanbevelingen van de rekenkamer in het rapport 'sturen op termijn'. De opvolging van de aanbevelingen 1 en 5 is nog niet gerealiseerd; het college heeft toegezegd dat dit voor de zomer het geval zal zijn. De opvolging van de aanbevelingen 3 en 4 is wel gerealiseerd, maar heeft niet het gewenste effect gehad.
 - De instructie die voorziet in de opvolging van de aanbevelingen 3 en 4 is in opzet voldoende.
 - In de praktijk heeft deze instructie echter niet geleid tot een adequate verantwoording over de realisatie van het CWP in het jaarverslag 2012, omdat de verantwoording niet het gewenste inzicht bood in:
 - o de relatie tussen inspanningen en targets;

² Betreft de targets 2 VSV, 3b Uitstroom bijstand en 14 Geluidshinder.

- o de mate van realisatie van die targets dankzij of ondanks de inspanningen van het college;
- o de mate waarin en wijze waarop het college inspeelde op ontwikkelingen die het halen van de targets in de weg staan.

8. Het college heeft de raad in september 2012 een integrale verantwoording gezonden over sec de realisatie van het CWP 2011. Het college heeft hieraan geen vervolg gegeven in het jaarverslag 2012 voor de realisatie van dit programma in 2012. Hierin verantwoordt het college zich weliswaar in één document over de realisatie van de targets in het CWP en andere (niet-college) doelen voor deze collegeperiode. De lezer moet echter zoeken naar de delen die over de college targets gaan. Het jaarverslag 2012 is daardoor niet zodanig dat voldoen wordt aan aanbeveling 2: één integrale verantwoording van het CWP (hetzij als onderdeel van het jaarverslag, hetzij los daarvan), opdat de verantwoording desgewenst integraal en transparant plaats kan vinden in een apart debat met de gemeenteraad.

datum
6 juni 2013

pagina
3 van 27

aanbevelingen aan de raad

Het college op te dragen:

1. Te zorgen voor één integrale verantwoording sec over de realisatie van het CWP (hetzij als onderdeel van het jaarverslag, hetzij los daarvan), opdat de verantwoording integraal en transparant plaats kan vinden in een apart debat tussen gemeenteraad en college.
2. Zorg te dragen voor een zodanige uitvoering van de instructies over de verantwoording over het CWP dat de inhoudelijke verantwoording inzicht geeft in:
 - de relatie tussen de gepleegde inspanningen, de geboekte resultaten en gerealiseerde effecten;
 - de redenen waarom bepaalde effecten al dan niet zijn gerealiseerd;
 - (eventuele) aanpassingen in het beleid die moeten leiden tot realisatie van de college targets;
 - (eventuele) aanpassingen in de targets en de onderbouwing daarvan;
 - ontwikkelingen die van invloed zijn op de realisatie van de college targets en de gevolgen die deze hebben voor de haalbaarheid van de college targets en de te plegen inspanningen.
3. Zorg te dragen voor een zodanige controle dat voldoende is gewaarborgd dat de verantwoording door het college over de realisatie van het CWP relevant, betrouwbaar, controleerbaar en juist is.
4. Voorbereidingen te treffen voor de volgende collegeperiode. Aandachtspunten hierbij zijn onder meer:
 - een goede beleidstheorie ter realisatie van de college targets;
 - goede, relevante definities van bepalende begrippen in de targets;

- tijdig inrichten van informatiesystemen die moeten leiden tot relevante, betrouwbare en juiste informatie over de realisatie van de doelen;
- jaarlijkse mijlpalen die het mogelijk maken de voortgang te bewaken en tijdig bij te sturen.

reactie van het college van B en W

Wij hebben kennis genomen van uw conceptbrief met uw conclusies en aanbevelingen over de verantwoording van de college targets in het jaarverslag 2012. Wij willen hierbij het signaal meegeven dat de reactietermijn zeer beperkt is gebleken om een zorgvuldige reactie te geven. Wij hopen in de toekomst te kunnen rekenen op de gebruikelijke reactietermijn van drie weken. Hierbij treft u onze reactie aan.

datum

6 juni 2013

pagina

4 van 27

Resultaatgericht bestuur

In onze brief van 5 maart met het plan van aanpak voor het raadsbesluit 'Sturen op termijn - bestuursmodel collegewerkprogramma, realisatie mijlpalen 2011,' hebben wij onze inzet benoemd voor de doorontwikkeling van resultaat gericht bestuur, die het volgende college als leidraad kan gebruiken. Naar aanleiding van de bevindingen en de aanbeveling van de rekenkamer om voorbereidingen te treffen voor de volgende collegeperiode, stippen wij een aantal onderwerpen aan.

Met de ontwikkeling van het wijkprofiel die bestaat uit de bestaande indexen {veiligheidsindex en sociale index}, aangevuld met nieuwe onderdelen, wordt een breed scala aan effecten gemeten. In het begin van de volgende collegeperiode is daarvan een nulmeting beschikbaar. De indexen worden op dit moment om het jaar gemeten, zodat jaarlijkse mijlpalen geen betekenis hebben. Veel van de targets waarvoor de rekenkamer concludeert dat er geen mijlpalen voor 2012 zijn geformuleerd (conclusie 1) worden gemeten met indexen. De frequentie van meting en mijlpalen zijn bekend en opgenomen in het definitieboekje uit 2010.

Over onze doelen en inspanningen verantwoorden wij ons in het jaarverslag 2012. Per programma hebben wij de resultaten verantwoord van targets en overige doelstellingen, met vooraan in de programmaverantwoording een overzicht van de college targets. Dat past bij de voorschriften van het besluit Begroten en Verantwoorden, waarin is geregeld dat per programma wordt verantwoord: de mate waarin doelstellingen zijn gerealiseerd, de wijze waarop getracht is de begrode maatschappelijke effecten te bereiken en de gerealiseerde baten en lasten. Verder is in de vigerende Beleidsregels Begroten en Verantwoorden Rotterdam 2010 bepaald dat in de begrotingscyclus wordt gerapporteerd over beleidswijzigingen. Een aparte verantwoording (conclusie 8 en aanbeveling 1) over het collegewerkprogramma is minder integraal dan de programmaverantwoording, omdat informatie over baten en lasten ontbreekt en omdat er geen waterscheiding ligt tussen prioriteiten en overig beleid. Wij werken wel graag aan de verdere verbetering van de programmaverantwoording, wat de rekenkamer ook aanbeveelt te doen (aanbeveling 2). Ambtelijk is gewerkt met schrijfteams aan de hand van de instructies die de raad heeft vastgesteld. De aandacht daarvoor wordt verscherpt, omdat deze werkwijze nog niet overal het gewenste resultaat heeft gehad, zoals de rekenkamer constateert (conclusies 5 en 7). Deels is dat te wijten aan beleidstheorieën die verder verbeterd kunnen worden met ervaringen die deze collegeperiode worden opgedaan. Zo zijn een aantal effecttargets met programma's geformuleerd op beleidsterreinen waar dat nog niet eerder is gebeurd (met bijbehorende haperingen in de meet- en regeltechniek) en waar we samen met partners optrekken om resultaat te halen. In verschillende programma's die deze periode in uitvoering zijn gegaan, is de beleidstheorie beschreven en kan de praktijk inzicht geven in wat goed werkt en wat niet. Over deze programma's verantwoorden wij ons

regelmatig in de raad. Ons onderzoek willen wij ook meer richten op beleidsevaluatie om dat inzicht te kunnen onderbouwen. Daarbij wordt gewerkt aan de Rotterdamse standaard voor programmasturing die handvaten biedt voor het opstellen van een beleidstheorie.

Dit overziend denken wij dat invulling gegeven wordt aan de tweede aanbeveling van de rekenkamer om zorg te dragen voor een goede uitvoering van de instructies voor de verantwoording. Eén integrale verantwoording sec over de realisatie van het CWP (aanbeveling 1) vinden wij niet zinvol en minder integraal dan de programmaverantwoording in het jaarverslag. Voorbereidingen treffen voor de volgende collegeperiode (aanbeveling 4) is niet aan ons. Het volgende college bepaalt - als ze dat wenst - haar targets, definities en mijlpalen.

Verantwoording individuele targets

datum
6 juni 2013

pagina
5 van 27

De rekenkamer constateert dat voor drie targets de mijlpaal is gehaald (conclusie 4). Hierbij moet in ogenschouw genomen worden dat de voortgang van een deel van de targets niet gemeten is in 2012. In het politieke debat kan nader ingegaan worden op de oorzaken. Verder worden bij een aantal targets gebreken in de verantwoording geconstateerd (conclusies 2 en 3); één target is oncontroleerbaar, bij één target bleek het resultaat niet relevant en bij drie targets is een onjuist resultaat verantwoord. Hieronder willen we voor een goed politiek debat het beeld (met kleuren) dat de rekenkamer daarmee geeft bij sommige targets nuanceren om ook zicht te geven op de doorontwikkeling van de meet- en regeltechniek bij targets, zoals de afgelopen tien jaar doorontwikkeling heeft plaats gevonden van de meting met indexen naar een wijkprofiel in 2014. In een aantal gevallen helpt het feit dat een target wordt gekozen bij de (door-)ontwikkeling van de meet- en regeltechniek. De rekenkamer kiest ervoor om daar niet over te rapporteren, naast haar oordeel over de juistheid, betrouwbaarheid en relevantie van de door ons verantwoorde resultaten.

Voor de target 7, kwetsbare personen, is het oordeel van de rekenkamer dat het verantwoorde resultaat niet controleerbaar is omdat de realisatie van voor 2012 niet kan worden getoetst aan wat in het huidige definitieboekje is opgenomen. Dat deze target "blauw" is, heeft te maken met het feit dat de definities steeds verder zijn aangescherpt en daardoor steeds beter zicht is verkregen op de daadwerkelijke resultaten van het programma.

Gevolg is echter dat de verschillende jaarschijven niet meer bij elkaar op te tellen zijn. Met de invoering van de zelfredzaamheidsmatrix in 2012 is eenduidige persoonvolgend proces ingevoerd en tevens een majeure stap gezet om registratie en monitoring naar een hoger niveau van resultaatmeting te tillen.

Uit de bijlage 1 blijkt dat target 6, taal en participatie, ook als oncontroleerbaar wordt aangemerkt. De reden daarvoor ligt in een viertal onvolledige dossiers (intakes ontbreken), wat is gebleken uit de audit van de afdeling concernauditing, waarover de raad per brief van 5 maart is geïnformeerd. De mijlpaal van 60% geldt voor de hele periode. De realisatie daarvan wordt continu door het jaar heen bijgehouden.

Voor de target 17, terugdringen geweld tegen publiekfunctionarissen, is het oordeel van de rekenkamer dat het verantwoorde resultaat niet relevant is, omdat het bestaat uit meldingen in plaats van gevallen van geweld. Een van de uitgangspunten van het gemeentelijk beleid zoals vastgelegd in het geweldsprotocol is dat medewerkers melding maken van geweldsincidenten bij de uitoefening van hun werkzaamheden. De clusters voeren ook een actief beleid op dit punt. Om te bepalen hoeveel incidenten in een bepaalde periode er zijn, zijn we afhankelijk van het aantal gedane meldingen. In die zin begrijpen we de eerste bevinding van de rekenkamer niet.

In de tweede bevinding wordt gesproken over het op orde zijn van de registratie van de gedane meldingen. Per brief aan de raad van 5 maart 2013 is gemeld dat de cijfers over 2010 en 2011 met terugwerkende kracht niet meer volledig betrouwbaar te maken zijn.

Desondanks is met redelijke zekerheid te stellen dat er goed voortgang is geboekt. Het terugdringen van geweld vindt plaats met een gerichte aanpak. Training en opleiding in communicatievaardigheden en de-escalerend optreden, vormen een prominent onderdeel van de basisopleiding en integrale beroepsvaardigheden van medewerkers. Tegen daders wordt altijd aangifte gedaan en op alle manieren worden de schade verhaald. Ten behoeve van de registratie van het aantal incidenten is het Gemeentelijk Incidentenregistratiesysteem ontwikkeld. In dit systeem worden het aantal meldingen van incidenten en de stand van zaken van de afhandeling geregistreerd.

datum
6 juni 2013

pagina
6 van 27

De rekenkamer geeft aan dat voor de target 10, 100 investeringsprojecten RIA, geen juist resultaat is verantwoord. Wij zien geen reden om het verantwoorde aantal van 72 aan te passen. We tellen alle investeringsprojecten waarbij de RIA een significante bijdrage heeft geleverd en dat wordt bevestigd in een confirmation letter en inschrijving KvK. In enkele gevallen beschouwen de bedrijven de informatie over het investeringsbedrag na driejaar als strategisch vertrouwelijk en willen dat niet met derden delen. Ook was de inschatting door het bedrijf niet altijd goed te maken en sommige bedrijven vreesden op de prognoses vastgepind te worden. De significante bijdrage van RIA blijft overeind. Verder realiseren we ons dat bedrijven niet voor de eeuwigheid blijven en dat ook in die collegeperiode van vier jaar bepaalde bedrijven kunnen vertrekken, fuseren of failliet kunnen gaan. Met deze invulling voor ogen hebben wij ook ons target geformuleerd, in overeenstemming met het landelijk target, dat overigens per jaar wordt vastgesteld.

Voor de target 13, duurzame investeringen, meldt de rekenkamer dat het resultaat €297,46 min. moet zijn in plaats van €301,6. Naar aanleiding van de laatste audit waarover de raad per brief van 5 maart is geïnformeerd zijn wijzigingen doorgevoerd in de rapportagesystematiek. Die waren ten tijde van de jaarverslagrapportage nog niet allemaal doorgevoerd. Alle gerapporteerde investeringen worden nu geverifieerd bij de investeerders, maar wij hebben nog niet voor het gehele bedrag de verificatie van de investeerders ontvangen. De rekenkamer constateert daarom terecht dat het gerapporteerde bedrag te hoog is. De afwijking is ongeveer 1 % en komt doordat we nu een beter inzicht hebben door de ontvangen verificaties dan ten tijde van rapportage in het jaarverslag. Overigens loopt de realisatie ook met deze kleine correctie fors voor op de mijlpalen.

De rekenkamer geeft aan dat de mijlpaal en het verantwoorde resultaat voor target 22, meer bewoners binnenstad, onjuist zijn. De constatering van de rekenkamer is juist. De berekening is per abuis gebaseerd op de oude nulmeting (naar aanleiding van de binnenstadsmonitor 2011 is de nulmeting aangepast, hetgeen per brief van 6 maart 2012 met wijziging van het definitieboekje aan de raad is gemeld). De juiste gegevens zijn:

mijlpaal bewoners 2012: 32.284/3,5%

mijlpaal bewoners 2014: 32.752/5%

De realisatie is zoals gerapporteerd 32.227 en dat is een stijging van 3,3% ten opzichte van de nulmeting in plaats van 2,9%,

Controle

De rekenkamer beveelt verder aan te zorgen voor een zodanige controle dat voldoende is gewaarborgd dat de verantwoording door het college over de realisatie van het CWP relevant betrouwbaar, controleerbaar en juist is (conclusie 6, aanbeveling 3). Wij menen dat de controle op de realisatie van het CWP voldoende vorm en inhoud heeft gekregen. Na het rapport 'Sturen op termijn' van de rekenkamer heeft de afdeling concernauditing begin dit

jaar een audit opgeleverd over de meet- en regeltechniek van de targets, met als bedoeling de systemen goed klaar te hebben staan voor de verantwoording over 2012. Het onderzoek heeft daarmee duidelijk beeld opgeleverd in de mate waarin wordt voldaan aan de voorwaarden voor een juiste verantwoordingsinformatie (controleerbaarheid, relevantie en betrouwbaarheid) en welke verbeteringen er nog aangebracht zouden moeten worden. De raad is daar per brief van 5 maart over geïnformeerd. Nu liggen de resultaten van het onderzoek van de rekenkamer voor. Na de zomer volgt weer een audit van de afdeling concernauditing met als doel de systemen goed klaar te hebben staan voor de eindverantwoording en in januari 2014 volgen de resultaten van het onderzoek van de rekenkamer. Wij stellen vast dat de 23 college targets met meer dan gemiddelde aandacht onderzocht worden.

Vorig jaar heeft de toenmalige ASR de conceptverantwoording college targets 2011 onderzocht op de genoemde aspecten. Het resultaat daarvan was niet op tijd beschikbaar om de verantwoording in het jaarverslag aan te passen. Met de huidige controle gericht op de meetsystemen in voorbereiding op de verantwoording kunnen wel verbeteringen doorgevoerd worden, op tijd, voor de verantwoording.

datum
6 juni 2013

pagina
7 van 27

Uit de brief van de rekenkamer (pagina 5) blijkt ook dat dit bij vier targets is gebeurd en dat in één geval de mogelijkheden ontbreken om met terugwerkende kracht adequate maatregelen te nemen. Zodoende denken wij dat er sprake is van voldoende controle en is het niet nodig om de derde aanbeveling van de rekenkamer over te nemen.

nawoord Rekenkamer Rotterdam

De rekenkamer heeft waardering voor de wijze waarop het college het werken met meetbare doelen voortzet. Als dit college erin slaagt om met de ontwikkeling van wijkprofielen nulmetingen beschikbaar te hebben aan het begin van de volgende collegeperiode, wordt daarmee een goede basis gelegd voor de sturing op de in die collegeperiode te bereiken effecten. Goede beleidstheorieën en beleidsevaluaties dragen positief bij aan een heldere probleemdefinitie, zicht op instrumenten die zich lenen om de gewenste effecten te realiseren en op de feitelijke realisatie van die effecten (aanbeveling 2).

In dit verband wijst de rekenkamer op de wenselijkheid om tijdig te kunnen bijsturen door college en of raad als blijkt dat met het bestaande instrumentarium effecten mogelijk niet zullen worden bereikt. Die tijdigheid is gebaat bij jaarlijkse mijlpalen op basis waarvan de voortgang kan worden gemonitord. Het college geeft aan dat indexen om het jaar worden gemeten, zodat jaarlijkse mijlpalen geen betekenis hebben. De rekenkamer is van mening dat dit een te lage frequentie is, omdat de praktijk is dat een nieuwe college pas in het najaar na de verkiezingen aan de slag kan met zijn doelen en enkele maanden voor de volgende verkiezingen zijn resultaten moet verantwoorden over de hele collegeperiode. Daardoor is er in de praktijk vaak sprake slechts één relevante meting gedurende de collegeperiode op basis waarvan kan worden bijgestuurd. De rekenkamer geeft het college daarom in overweging om toch uit te gaan van jaarlijkse mijlpalen (aanbeveling 4) of van alternatieve indicatoren op basis waarvan over de voortgang verantwoording kan worden afgelegd en op basis waarvan zo nodig kan worden bijgestuurd.

De college targets zijn beleidsvoornemens waaraan het college prioriteit geeft in de collegeperiode en waarop het aan het einde van de collegeperiode expliciet kan worden aangesproken.³ Dat is ook de reden om deze in een afzonderlijk programma,

³ Bij het begin van het werken met meetbare doelen sprak het toen zittende college zelf van 'afgerekend worden'.

het collegewerkprogramma 2010 – 2014, te presenteren. Dat is tevens de reden dat de rekenkamer van mening is dat het college zich over de realisatie van die doelen afzonderlijk dient te verantwoorden, al dan niet als onderdeel van het jaarverslag (aanbeveling 1). Alleen dan wordt zichtbaar wat het college doet om die doelen te bereiken en in welke mate dat het geval is. Een presentatie in het jaarverslag in samenhang met andere doelen binnen de beleidsprogramma's vertroebelt dat zicht. De rekenkamer blijft daarom bij haar aanbeveling.

De rekenkamer maakt geen onderdeel uit van het controle-instrumentarium van het college. Het college dient zelf voldoende zekerheid te organiseren over de relevantie, juistheid en controleerbaarheid van de resultaten die het verantwoordt in het jaarverslag. Dat betekent dat het sluitstuk van de controle, zoals dit thans door de rekenkamer is uitgevoerd, in opdracht van het college zou moeten worden uitgevoerd (aanbeveling 3).

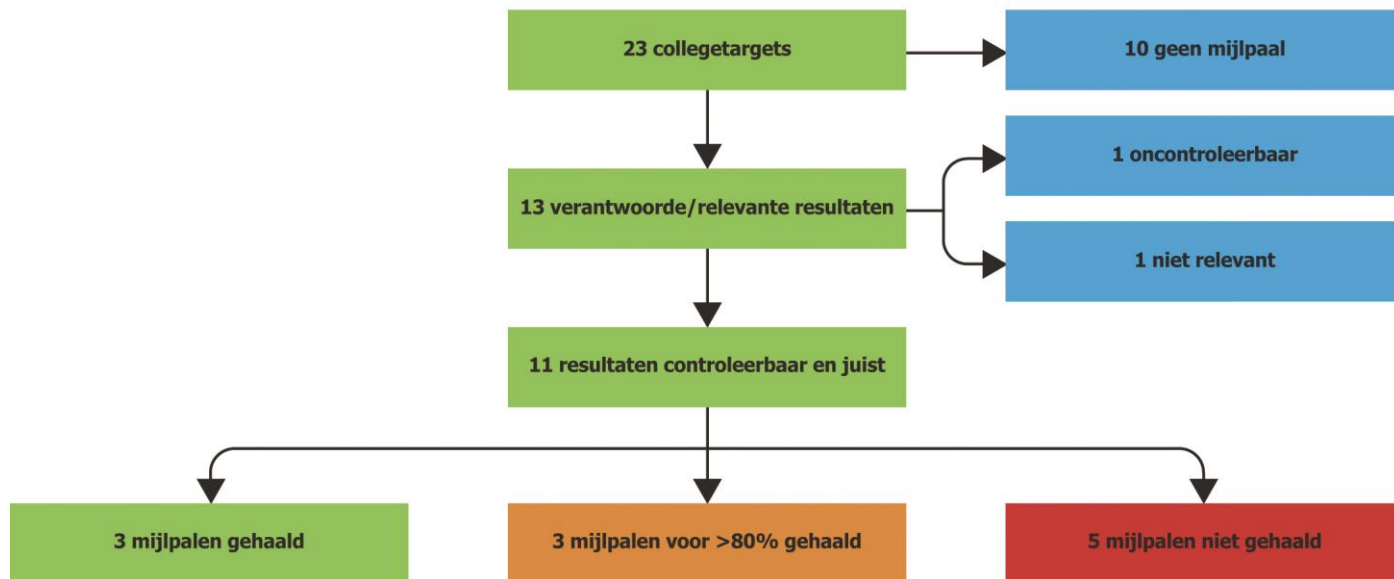
datum
 6 juni 2013

behalen van de collegeresultaten

pagina
 8 van 27

In dit gedeelte van de brief wordt ingegaan op de realisatie van de college targets in 2012. Schematisch staat deze in de onderstaande figuur weergegeven. Deze figuur wordt in de daaropvolgende alinea's toegelicht. In bijlage 1 is een lijst met alle 23 doelstellingen met de resultaten opgenomen.

figuur Fout! Geen tekst met de opgegeven stijl in het document. -1: schematische weergave bevindingen

*In 3 van deze gevallen is het juiste getal door de rekenkamer vastgesteld: target 10, 13 en 22.

CA (de voormalige ASR) heeft sinds het begin van deze collegeperiode verschillende onderzoeken/audits uitgevoerd naar de informatiesystemen die aan de basis liggen van de verantwoording over de college targets. Deze audits zijn gericht op de relevantie, betrouwbaarheid, controleerbaarheid en juistheid van de informatie.

Naar aanleiding van de audits adviseert CA het college over mogelijke verbeteringen. Het meest recente onderzoek van CA naar de college targets is gedaan in het najaar van 2012.⁴ Dit onderzoek gaf aan dat de informatiesystemen van 9 targets (niet in bovenstaande figuur weergegeven) op genoemde aspecten tekortkomingen vertoonden.⁵

Het college heeft de raad over de uitkomsten van de audit geïnformeerd met zijn brief van 25 maart 2013. Daarbij is ook aangegeven welke maatregelen zullen worden genomen om de tekortkomingen weg te nemen. Voor vijf van deze targets was het van belang dat die maatregelen tijdig werden geïmplementeerd, omdat voor die targets mijlpalen 2012 zijn geformuleerd en het college zich over de realisatie daarvan dus zou moeten verantwoorden in het jaarverslag 2012. Een follow up onderzoek heeft CA gepland voor het najaar 2013. De rekenkamer heeft de relevantie, controleerbaarheid en juistheid voor deze vijf targets daarom zelf onderzocht (zie bijlage 2 voor meer details).⁶ Uit dit onderzoek bleek dat de informatiesystemen en de resultaten bij vier van de vijf van de targets nu aan de te stellen eisen voldoen. In één geval ontbreken de mogelijkheden om met terugwerkende kracht adequate maatregelen te nemen en blijft het resultaat daardoor oncontroleerbaar.⁷

datum
6 juni 2013

pagina
9 van 27

De vier andere targets⁸ die volgens CA eveneens niet voldeden aan de te stellen eisen, heeft de rekenkamer niet onderzocht, omdat bij het ontbreken van een mijlpaal 2012 of bij een niet relevante verantwoording bij voorbaat al sprake is van oncontroleerbaarheid. Of deze voldoen aan de te stellen eisen zal pas blijken bij de eindverantwoording.

Om een oordeel te geven over het behalen van de mijlpalen 2012 moet aan een aantal voorwaarden zijn voldaan. Ten eerste moet het college een mijlpaal 2012 hebben vastgesteld. Dit is bij 10 van de 23 targets voor het jaar 2012 niet gebeurd (blauw in bovenstaande figuur).

Daarnaast moet het college een verantwoording geven over de behaalde resultaten voor het jaar 2012. Van de 13 doelen waarvan een mijlpaal 2012 is geformuleerd is dit in alle gevallen gebeurd.⁹

De verantwoording over de 13 targets met mijlpalen moeten relevant (de verantwoording moet over het zelfde gaan als het doel), controleerbaar en juist zijn. Van één target bleek de verantwoording niet relevant¹⁰ en van een andere target,

⁴ De resultaten hiervan heeft het college 5 maart jl. aan de raad gestuurd.

⁵ Targets 4, 6, 7, 10, 13, 14, 17, 19 en 20.

⁶ Anders dan in voorgaande jaren heeft CA ook geen onderzoek gepland en uitgevoerd naar de verantwoordde resultaten. Ook dat onderzoek heeft de rekenkamer zelf uitgevoerd. Daarbij kon de rekenkamer wel goed gebruik maken van de audit van CA van het najaar 2012.

⁷ Target 7 (kwetsbare personen) bleek oncontroleerbaar omdat de realisatie van vóór 2012, die meetelt in de realisatie van 2012 (cumulatieve doelstelling) niet aan de hand van wat in het huidige definitieboekje is opgenomen kan worden getoetst.

⁸ Dit betreft de targets 4 (behoud Rotterdamse afgestudeerden), 6 (taal- en participatietrajecten), 17 (terugdringen geweld tegen publieke functionarissen) en 19 (woontevredenheid).

⁹ Daarnaast is er één target, target 6, zonder mijlpaal maar wél met een verantwoording.

¹⁰ Target 17 (terugdringen geweld tegen publieke functionarissen) heeft als doel de afname van het aantal geweldsincidenten tegen ambtenaren, verantwoord is de afname van het aantal meldingen van geweld tegen ambtenaren.

zoals hierboven al is vermeld, bleek het resultaat oncontroleerbaar¹¹ (beide blauw in bovenstaande figuur). Bij drie targets bleek de verantwoording onjuist, maar heeft de rekenkamer de juiste resultaten alsnog kunnen achterhalen en op basis daarvan kunnen bepalen of het college zijn desbetreffende mijlpalen wel of niet heeft gehaald.¹²

Uiteindelijk heeft de rekenkamer van 11 targets de realisatie kunnen vaststellen: 3 targets zijn gehaald (groen in bovenstaande figuur), 3 zijn voor meer dan 80% gehaald (oranje) en 5 targets zijn niet gehaald (rood).

In onderstaand schema is aangeduid welke targets welke targets volgens de rekenkamer controleerbaar zijn, welke zijn gehaald, welke bijna en welke niet.

datum

6 juni 2013

realisatie mijlpalen 2012

categorie	aantal	kleur
mijlpaal 2012 gehaald	3	targets 11 (bereikbaarheid stad), 13 (duurzame investeringen), 20 (groen-indicator)
mijlpaal 2012 voor 80 tot 100% gehaald	3	targets 1 (cito scores), 10 (100 investeringsprojecten RIA), 22 (meer bewoners, werknemers en bezoekers binnenstad)
mijlpaal 2012 niet gehaald	5	targets 2 (terugdringen schooluitval), 3a(uitstroom bijstand), 3b(uitstroom bijstand), 12 (bereikbaarheid haven), 14 (geluidhinder)
realisatie niet vast te stellen, omdat:		
realisatiecijfer niet relevant	1	target 17 (terugdringen geweld tegen publieke functionarissen)
realisatiecijfer oncontroleerbaar	1	target 7 (kwetsbare personen)
geen mijlpaal	10	targets 4, 5, 6*, 8, 9, 15, 16, 18, 19, 21 (zie bijlage 1)
onjuist	3	Target 10 (100 investeringsprojecten RIA), 13 (duurzame investeringen), 23 (meer bewoners, werknemers en bezoekers binnenstad)

*tevens oncontroleerbaar

Op basis van een vergelijking tussen de door het college gepresenteerde resultaten in het jaarverslag enerzijds en de daarin opgenomen mijlpalen anderzijds komt het college tot een zestal doelstellingen dat is gehaald. In de onderstaande tabel zijn de verschillen met de rekenkamer en de reden van verschil weergegeven:

¹¹ Target 7 (kwetsbare personen).

¹² Target 10 (100 investeringsprojecten RIA), 13 (duurzame investeringen), 22 (meer bewoners, werknemers en bezoekers binnenstad)

vergelijking college- rekenkamer

college	rekenkamer
10	10 bleek onjuist, juiste aantal was lager
11	11
13	13
17	17 bleek niet relevant
20	20
22	22 college hanteerde onjuiste mijlpaal

datum

6 juni 2013

pagina

11 van 27

opvolging aanbevelingen rekenkamerrapport 'sturen op termijn

Naar aanleiding van haar onderzoek naar het nieuwe besturingsmodel en de realisatie van de collegedoelen 2011 kwam de Rekenkamer Rotterdam in het rapport 'Sturen op termijn- bestuursmodel CWP, realisatie mijlpalen 2011' tot vijf aanbevelingen. Op 29 november 2012 behandelde de raad het rapport. Hierbij nam zij nagenoeg alle aanbevelingen van de rekenkamer over. De aanbeveling om met één integrale verantwoording over alle college targets te komen werd niet overgenomen, omdat het college deze met zijn brief van 25 september 2012 feitelijk al had uitgevoerd. De raad drceg het college op voor 1 maart 2013 met een uitwerking van de aanbevelingen in de vorm van een plan van aanpak te komen (raadsbesluit 29 november 2012).

Op 5 maart 2013 heeft het college de raad een brief gestuurd met als onderwerp 'plan van aanpak raadsbesluit "sturen op termijn-bestuursmodel CWP realisatie mijlpalen 2011", 29 november 2012'. Als bijlage 2 bij deze brief is een samenvatting gevoegd van 'Resultaat Audit Follow Up collegedoelstellingen'. Dit betreft de resultaten van een door CA uitgevoerde audit. Van die resultaten heeft de rekenkamer gebruik gemaakt bij dit onderzoek (zie bijlage 2).

Hieronder wordt per aanbeveling aangegeven wat de status is van de opvolging.

opvolging van aanbeveling 1

aanbeveling 1

datum
6 juni 2013

pagina
12 van 27

Stel alsnog een circulaire op voor het ambtelijk apparaat met daarin een toelichting op de principes en werking van het bestuursmodel. In de circulaire moet ten minste aandacht worden besteed aan het belang van:

- een uitgewerkte en onderbouwde beleidshypothese;
- onderbouwing van relaties tussen doelen, resultaten, inspanningen en effecten;
- de inrichting van of aansluiting bij een adequaat informatiesysteem;
- monitoring op behaalde resultaten, geleverde inspanningen en effecten;
- verantwoording afleggen over voortgang inspanningen en effecten;
- onderzoek naar de bijdrage van inspanningen aan effecten;
- analyse van sturingsmogelijkheden bij negatieve trend(s);
- het gebruik van de verschillende beschikbare indexen bij onderzoek en analyse.

Verwerk deze punten in het verantwoordingsformat voor de diensten, zodat de uiteindelijke verantwoordingen inzicht geven in de relatie tussen de geleverde inspanningen en de realisatie van de targets.

In de hiervoor aangehaalde brief van 5 maart deelt het college mede voor de zomer te komen met de Rotterdamse standaard voor programmasturing die invulling moet geven aan deze aanbeveling.

Het college werkte al enige tijd aan een Rotterdamse Standaard voor Programmasturing (RSPS). In zijn brief aan de raad geeft het college aan dat deze standaard tegemoet komt aan de hiervoor genoemde aanbeveling van de rekenkamer. Op ambtelijk niveau is deze standaard inmiddels vastgesteld (op 1 mei jl.). Vaststelling door het college moet nog plaatsvinden. Het college zegt in zijn plan van aanpak toe dat dit nog voor de zomer 2013 het geval zal zijn. De standaard heeft derhalve nog geen rol gespeeld bij de verantwoording over de collegedoelen in het jaarverslag 2012.

De rekenkamer heeft de ambtelijk vastgestelde aanpak niet beoordeeld. In haar onderzoek eind dit jaar naar de eindresultaten van dit college zal zij tevens toetsen of die aanpak tegemoet komt aan het gestelde in aanbeveling 1. Op dit moment kan de rekenkamer daardoor geen conclusies trekken over de vraag of de standaard tegemoet zal komen aan alle bullets in aanbeveling 1.

Het college merkt in de raadsbrief van 5 maart ten aanzien van dit punt voorts op ' voor wat betreft het bepalen van het resultaat, financieel en beleidsmatig, wordt op dit moment gewerkt aan het JV 2012 met een instructie die alle, in het raadsbesluit genoemde eisen bevat die te stellen zijn aan een integrale verantwoording'. De rekenkamer heeft deze instructie en de toepassing ervan beoordeeld. Zij gaat hier nader op in bij de opvolging van aanbeveling 2 en de aanbevelingen 3 en 4.

opvolging aanbeveling 2

aanbeveling 2

Zorg voor één integrale verantwoording van het collegewerkprogramma (hetzij als onderdeel van het jaarverslag, hetzij los daarvan), opdat de verantwoording desgewenst integraal en transparant plaats kan vinden in een apart debat met de gemeenteraad.

datum

6 juni 2013

pagina

13 van 27

Deze aanbeveling is niet meegenomen in het raadsbesluit van 29 november 2012 omdat het college op 25 september 2012 alsnog een integrale verantwoording 2011 heeft gestuurd aan de raad. De rekenkamer heeft geconstateerd dat hieraan in het jaarverslag 2012 geen adequaat vervolg is gegeven.

Het college schrijft in zijn brief van 5 maart 2013: 'In de inleidingen van de bestuursrapportages en jaarrekening wordt een overzicht gegeven van de voortgang van het collegewerkprogramma met nadere toelichting in de verschillende beleidsmatige inspanningen.' Hoofdstuk 3 van het jaarverslag betreft de programmaverantwoording. Dit hoofdstuk is opgebouwd op de wijze zoals die door het college is aangegeven. Het hoofdstuk bevat in de inleiding een tabel die in één oogopslag de voortgang van de realisatie van de targets toont ten opzichte van de nulmeting, de mijlpaal 2012 en het doel aan het einde van de collegeperiode. Voor de toelichting op de tabel wordt verwezen naar de beleidsinspanningen.

Bij deze beleidsinspanningen verantwoordt het college zich over meer dan alleen de collegedoelen. Het verantwoordt zich daarbij tevens over andere doelen en inspanningen die geen directe, zichtbare relatie met de collegedoelen hebben. Het is daardoor niet transparant welke uiteenzettingen van de beleidsinspanningen betrekking hebben op de collegedoelen. De programmaverantwoording beantwoordt daardoor niet aan de eisen die de rekenkamer heeft gesteld in aanbeveling 2.

opvolging aanbevelingen 3 en 4

aanbevelingen 3 en 4

datum
6 juni 2013

pagina
14 van 27

3 *Neem in de desbetreffende integrale verantwoording het volgende op:*

- een uitleg van de relatie tussen de gepleegde inspanningen, de geboekte resultaten en gerealiseerde effecten;
- een uitleg waarom bepaalde effecten al dan niet zijn gerealiseerd;
- eventuele aanpassingen in het beleid die moeten leiden tot realisatie van de collegetargets.

Stel de raad expliciet in de gelegenheid daarover het debat aan te gaan.

4 Tijdens een collegeperiode kunnen zich onverwachte ontwikkelingen voordoen. De economische crisis en de grote bezuinigingsopgave zijn daar voorbeelden van. Besteed in de verantwoording aandacht aan de invloed van dergelijke ontwikkelingen en wees transparant over de mogelijke gevolgen voor de haalbaarheid van de collegetargets en de te plegen inspanningen.

Er is een instructie opgesteld en verspreid die voorziet in het opvolgen van deze aanbevelingen ten behoeve van het jaarverslag 2012. Uit het rekenkameronderzoek blijkt echter dat de uitvoering van deze instructie nog grotendeels tekort schiet.

Concern control heeft de bij aanbeveling 1 bedoelde instructie verspreid onder de clusters. Bij deze instructie is een format gevoegd voor een in te vullen tabel met de mijlpalen en resultaten per target. Ook zijn daarin aanwijzingen gegeven voor de eisen waaraan de toelichting bij die tabel zou moeten voldoen. Die toelichting moet het volgende bevatten:

- kort verslag voortgang doel/target;
- kort verslag voortgang inspanningen/activiteiten, die ingezet worden om het doel/target te bereiken;
- uitleg van de relatie tussen de gepleegde inspanningen/activiteiten, de geboekte resultaten (uitkomst van de inspanning/activiteit) en de gerealiseerde effecten (doelstelling/target);
- uitleg waarom effecten (doelstellingen/target) wel of niet zijn gerealiseerd. Besteed hierbij expliciet aandacht aan exogene ontwikkelingen en de gevolgen daarvan voor het behalen van de doelstellingen/targets en de inspanningen/activiteiten;
- eventueel gepleegde of te plegen aanpassingen van beleid om de doelstellingen/targets wel te halen.

Alleen de laatste drie bullets zijn relevant in het kader van dit onderzoek. Samen voorzien zij in opzet in de aanbevelingen 3 en 4 van de rekenkamer. Aanbeveling 4

heeft niet geleid tot een afzonderlijk punt in de instructie maar is meegenomen in de voorgeschreven uitleg van de mate waarin een doel wel of niet is gerealiseerd (vierde bullet).

De instructie is zo geformuleerd dat deze betrekking heeft op alle doelen, niet alleen de collegedoelen. Uit het bij de notitie gevoegde voorbeeld blijkt dat de verantwoording over beide soorten doelen niet wordt gescheiden doch in één toelichting plaatsvindt. Zoals hiervoor bij aanbeveling 2 al is opgemerkt leidt dit in de praktijk tot onduidelijkheid over de vraag welk deel van de toelichting betrekking heeft op de collegedoelen en welk deel op de andere doelen.

datum
6 juni 2013

pagina
15 van 27

De rekenkamer heeft van het jaarverslag 2012 beoordeeld of de verantwoording over de collegedoelen heeft plaatsgevonden conform de instructie en of dat zodanig is gebeurd dat daarmee de aanbevelingen 3 en 4 ook in de praktijk zijn opgevolgd en tot het beoogde resultaat hebben geleid. Zoals eerder opgemerkt wordt in het jaarverslag 2012 voor een toelichting op de realisatie van de collegedoelen verwezen naar de beleidsmatige inspanningen. Het onderzoek richtte zich om die reden op de toelichtingen onder de beleidsmatige inspanningen. Dit onderzoek leidde tot onderstaande bevindingen.

Bij de meeste targets, 19 van de 23, ontbreekt een duidelijke uitleg van de relatie tussen de doelen en de inspanningen. In zes gevallen ontbreekt die volledig, bij de andere 13 worden de inspanningen wel beschreven maar wordt niet duidelijk of en hoe die zouden moeten bijdragen aan de realisatie van de target.

Daarnaast betreffen de beleidsmatige inspanningen veelal meer dan alleen de inspanningen gericht op de collegetargets. Zo bevat de tabel bij vijf beleidsmatige inspanningen¹³ naast de collegetarget nog andere doelstellingen. Ook vindt er in vier gevallen verantwoording plaats over collegetargets die dat niet of niet meer zijn (6.2, 8.2 tabel op blz. 84, 8.3 en 12.2).¹⁴ Dit betekent dat de informatie over collegedoelen en andere doelen door elkaar gaat lopen en, mede door het ontbreken van een duidelijke uitleg van de relatie tussen target en inspanningen, dat het onduidelijk is of de inspanningen moeten bijdragen aan het collegedoel of de andere doelen.

Bij vier targets (1, 2, 5 en 14) wordt de relatie wel expliciet gelegd. Een goed voorbeeld is target 5 met betrekking tot sportparticipatie. 'Het Uitvoeringsprogramma Sport kent 6 renbanen welke alle meerdere maatregelen bevatten om de sportparticipatie te verhogen. Onderstaand worden per renbaan kort de resultaten genoemd.'

De toelichtingen bieden vrijwel geen inzicht in de relevantie en materialiteit van de inspanningen voor de doelbereiking. Zo staat bij target 10 'investeringsprojecten RIA' het aantal boardmeetingen als inspanning genoemd. De toelichting maakt niet duidelijk waarom deze meetingen bij zouden dragen aan het realiseren van het doel en de mate waarin dat het geval zou moeten zijn.

¹³ beleidsmatige inspanningen Topsport en vergroten deelname sport en recreatie, Wijkveiligheid, Volksgezondheid, Ruimtelijke ontwikkeling en wonen en Economische structuur en vestigingsklimaat.

¹⁴ beleidsmatige inspanning Jeugdgezondheidszorg en opvoeding, tabel blz. 84 inzake woningbouw, beleidsmatige inspanningen Vastgoed en Heel.

In het jaarverslag staan 14 resultaten voor 2012 vermeld. Daaruit blijkt dat volgens het college in zes gevallen de mijlpaal is gehaald en in zeven gevallen niet.¹⁵ In één geval was er wel een resultaat maar geen mijlpaal.¹⁶ Waarom een mijlpaal gehaald is, wordt in geen enkel geval voldoende duidelijk gemaakt. Een uitleg waarom de mijlpaal niet is gehaald, ontbreekt in vier van de acht gevallen. Het niet realiseren van de mijlpalen is wel toegelicht bij de targets 2, 3a, 3b en 14.

Een goed voorbeeld is de toelichting bij target 14 (geluidshinder) waar expliciet wordt aangegeven dat als gevolg van de bezuinigingen minder stil asfalt kan worden aangelegd waardoor het doel niet kan worden gerealiseerd. In de toelichting op target 2 (voortijdig schoolverlaten) wordt wel expliciet gemaakt dat dat duidelijk is geworden dat de doelstelling niet gehaald wordt, maar niet de redenen daarvan.

datum
6 juni 2013

pagina
16 van 27

Als een doelstelling niet wordt gerealiseerd, zou het college conform aanbeveling 3 en de eigen instructie ook aan moeten geven welke aanpassingen van beleid zijn gepleegd of zullen worden gepleegd om de targets alsnog te halen. Hieraan voldoet de toelichting in vier van de acht gevallen, namelijk bij de targets 2 (voortijdig schoolverlaten), 3b (stappen op participatieladder), 7 (kwetsbare personen) en 14 (geluidshinder). De bedoelde aanpassingen zijn zeer summier beschreven met uitzondering van de toelichting bij target 3b. Bij target 2 staat bijvoorbeeld dat er een zomeroffensief wordt gestart. Wat dat offensief inhoudt, blijkt niet.

opvolging aanbeveling 5

aanbeveling 5

Stel een langetermijnvisie voor het gehele werkterrein van de gemeente op. Maak bij het sturen op langetermijneffecten in deze visie gebruik van de verschillende indexen die de gemeente heeft

Aan de opvolging van deze aanbeveling wordt nog gewerkt.

In de brief aan de raad van 5 maart 2013 zegt het college toe voor de zomer van 2013 te komen met een uitvoeringsstrategie. Hierin wordt, gegeven huidige en mogelijke toekomstige maatschappelijke ontwikkelingen, de koers van de gemeente Rotterdam uiteengezet. De toekomst van het resultaatgericht bestuur is daar onderdeel van. Met deze strategie denkt het college invulling te geven aan de opdracht om tot een visie te komen. Of dat het geval is, zal de rekenkamer meenemen in haar onderzoek dit najaar naar de realisatie van het CWP.

¹⁵ Dit is gedaan aan de hand van de vergelijking tussen de door het college in het jaarverslag genoemde mijlpalen en gepresenteerde resultaten.

¹⁶ Dit betreft doelstelling 6, taal en participatie.

tot slot

Met deze brief verwacht de rekenkamer uw raad te faciliteren in het debat met het college over de daadwerkelijk behaalde resultaten van het CWP in 2012. Daarnaast hoopt de rekenkamer met deze brief bij te dragen aan het onderhoud van het resultaatgericht bestuursmodel van de gemeente Rotterdam. Het gaat daarbij om heldere doelen, de inzet van de juiste middelen, een betrouwbare verantwoording en een debat over de resultaten, als inzet voor de toekomst.

Met vriendelijke groet,

datum
6 juni 2013

pagina
17 van 27

Drs. P. Hofstra RO CIA
Directeur

bijlage 1 realisatie mijlpalen en toelichting

tabel 3-3: overzicht realisatie mijlpalen (nummer 1 t/m 11)

nummer	target	beoogd resultaat	mijlpaal 2012
1	betere onderwijsresultaten	Aan het eind van de collegeperiode liggen de scores voor taal en rekenen in Rotterdam significant dichterbij het landelijk gemiddelde dan in 2010	gemiddelde Rotterdamse Cito-score: 532,6
2	terugdringen schooluitval	Het aantal nieuwe voortijdig schoolverlaters (ongekwalificeerde uitstroom uit het onderwijs) neemt jaarlijks af met 10% in deze collegeperiode	5,0 % nieuwe voortijdig schoolverlaters
3a	uitstroom bijstand	In de collegeperiode activeren we 20.000 bijstandsgerechtigde Rotterdammers; 10.000 bijstandsgerechtigde stromen uit naar betaald werk.	2.500
3b	uitstroom bijstand	In de collegeperiode activeren we 20,000 bijstandsgerechtigde Rotterdammers - 10,000 bijstandsgerechtigde Rotterdammers die nog niet kunnen uitstromen naar werk, ontwikkelen zich een stap omhoog op de Participatieladder	3.200
4	behoud Rotterdamse afgestudeerden	Het aantal HBO'ers en WO'ers afgestudeerd aan Rotterdamse instellingen voor hoger onderwijs dat anderhalf jaar na afstuderen in de regio en daarbinnen de stad werkt neemt over de collegeperiode gemiddeld met anderhalf procent punt toe ten opzichte van het gemiddelde over de afgelopen vijf jaar.	geen
5	sportparticipatie	Het verhogen van de sportparticipatie onder Rotterdammers vanaf 6 jaar tot 64% aan het einde van deze collegeperiode.	geen
6	taal en participatie	In deze collegeperiode zet 60% van de deelnemers aan een taal- en participatietraject (dual traject) één of meerder stappen op de participatieladder (behaalt het participatieresultaat).	geen
7	kwetsbare personen	Aan het eind van deze collegeperiode is er bij 9.200 zeer kwetsbare Rotterdammers sprake van een stabiele situatie voor leefgebieden zoals wonen, zorg, justitie, dagbesteding (werk, stage, scholing) inkomen en sociaal netwerk.	6.550 (cumulatief)
8	vrijwilligerswerk	Het succes van 140,000 Rotterdamse vrijwilligers wordt in deze collegeperiode in ieder geval vastgehouden, tegen de landelijke trend in.	geen
9	een goede gezondheid	Aan het eind van deze collegeperiode is de gemiddelde ervaren gezondheid in tenminste twee achterstandswijken met 10% verbeterd t.o.v. 2010.	geen mijlpaal geformuleerd
10	100 investeringsprojecten RIA	Met behulp van de Rotterdam Investment Agency realiseren van 100 investeringsprojecten (succesvolle proposities) in deze collegeperiode.	70 investeringsprojecten cumulatief over 2010, 2011 en 2012
11	bereikbaarheid – stad	De gemiddelde snelheid op zes hoofdinvalswegen naar het centrum blijft in beide richtingen op 25 km/u: Maasboulevard, A. van Rijkcevorselweg, Groene Kruisweg-Dorpsweg, Stadionweg-Laan op Zuid, Tjalklaan-Vierhavensstraat-Westzeedijk, Vaanweg-Pleinweg, Stadhoudersweg-Statenvweg	De gemiddelde snelheid op de hoofdroutes is minimaal 25 km/uur.

realisatie jaarverslag 2012	oordeel rekenkamer	toelichting
gemiddelde Rotterdamse Cito-score: 532,5		Mijlpaal 2012 is voor 93% behaald. Ten opzichte van de nulmeting (531,2) moest de citoscore stijgen met 1,4 en dat is 1,3 geworden.
6,4%		Mijlpaal 2012 is niet gehaald. Het doel ten opzichte van de nulmeting is 1.3% afname. Gerealiseerd is 0,1% toename.
1.520		Mijlpaal 2012 is voor 60% gehaald. Cumulatief ligt de target niet op koers; het totale resultaat over 2010 t/m 2012 ligt onder het cumulatieve aantal uit de mijlpalen 2010 t/m 2012.
1.799		Systeem is volgens Concern Auditing recent goed bevonden. Mijlpaal 2012 is voor 56% gehaald.
		Er is geen mijlpaal voor 2012 geformuleerd.
		Er is geen mijlpaal voor 2012 geformuleerd.
73,9%		Er is geen mijlpaal voor 2012 geformuleerd. Daarnaast is ondanks verbetermaatregelen het resultaat oncontroleerbaar omdat de achterliggende registratie niet betrouwbaar is, dan wel met terugwerkende kracht betrouwbaar te maken is.
3402 (cumulatief)		Deze target bleek oncontroleerbaar omdat de realisatie van vóór 2012, die meetelt in de realisatie van 2012 (cumulatieve doelstelling) niet aan de hand van wat in het huidige definitieboekje is opgenomen kan worden getoetst.
		Bij deze collegetarget is geen mijlpaal 2012 geformuleerd en geen meting verricht in 2012.
		Bij deze collegetarget is geen mijlpaal 2012 geformuleerd en geen meting verricht in 2012.
72 investeringsprojecten (cumulatief)*		* Het college verantwoordt een resultaat van 72. Dit resultaat is onjuist. Van deze 72 investeringsprojecten blijken er 9 niet meer in de regio Rotterdam gevestigd te zijn. Daarnaast blijken 3 investeringsprojecten niet te voldoen aan de eis in het definitieboekje dat er een confirmation letter aanwezig moet zijn met daarin genoemd het investeringsbedrag na 3 jaar. Er zijn in 3 jaar 60 investeringsprojecten volgens de rekenkamer.
De twaalf hoofdroutes voldoen aan de target.		De mijlpaal is behaald.

tabel 3-3: overzicht realisatie mijlpalen (nummer 12 t/m 22)

nummer	target	beoogd resultaat	mijlpaal 2012
12	bereikbaarheid – haven	De autobereikbaarheid van de haven moet al tijdens de ombouw van de A15 verbeteren. Aan het einde van deze collegeperiode heeft de automobilist die in de spits op de A15 reist tussen Maasvlakte en Vaanplein, in beide richtingen gemiddeld 91% zekerheid dat zijn reis niet langer duurt dan 38 minuten. In 2009 was deze zekerheid in de avondspits haven uit onder de maat met 80,2%.	De reistijd is maximaal 38 minuten met een betrouwbaarheid van 89% in 2012.
13	duurzame investeringen	Aan het einde van de collegeperiode is in Rotterdam en de haven voor minimaal 350 miljoen aan duurzaamheid geïnvesteerd.	€ 262,5 miljoen cumulatief over 2010, 2011 en 2012
14	geluidhinder	15.000 Rotterdammers hebben aan het einde van de collegeperiode in hun woning een geluidsbelasting als gevolg van verkeerslawaaï die minimaal 3 dB lager ligt dan in 2010	9.000 cumulatief over 2010, 2011 en 2012
15	wijkveiligheid	Aan het einde van deze collegeperiode scoren de vier Focuswijken veilig (Oude Westen, Nieuwe Westen, Hillesluis en Tarwewijk) minimaal een 'zes' op de veiligheidsindex.	geen
16	voorkomen afglijdend gedrag jongeren en terugdringen jeugdoverlast	Het percentage Rotterdammers dat aangeeft vaak last te hebben van groepen jongeren daalt in deze collegeperiode met 25% ten opzichte van de veiligheidsindex 2010.	geen
17	terugdringen geweld tegen publieke functionarissen	Aan het einde van deze collegeperiode is het aantal geweldsincidenten tegen publieke functionarissen met minimaal 20% gedaald	-/- 11,5% (ten opzichte van de nulmeting (447) in 2010)
18	uitstroom gezinnen, hoger opgeleiden en hogere inkomens	gedurende deze collegeperiode slagen wij erin meer gezinnen, hoger opgeleiden en hogere inkomens voor de stad te behouden. In 2013 is het aandeel van de gezinnen, de hoger opgeleiden en de hogere inkomens in de verhuisstroom uit de stad met 10% ten opzichte van 2009 gedaald.	geen
19	woontevredenheid	Aan het einde van deze collegeperiode is het aandeel van de Rotterdammers dat tevreden is met de eigen woonsituatie en geen overlast ervaart (hoge waardering van woning en woonomgeving, buurt en samenleven) met 15% ten opzicht van 2008 gestegen.	geen
20	groen-indicator	Het gemiddelde areaal groen en water neemt gemiddeld in de 10 wijken met het minste groen (en water) toe.	7 stenige plekken worden vergroend
21	programma Zuid (uitstroom gezinnen, hoger opgeleiden en hogere inkomens	Gedurende deze collegeperiode slagen wij erin meer gezinnen, hoger opgeleiden en hogere inkomens voor de stad te behouden. Zeker voor Rotterdam Zuid hebben wij daarin een grote ambitie, omdat we willen dat Zuid op dit punt extra vooruit gaat. Wij meten dit af aan het aandeel van deze groepen in de verhuisstroom uit Zuid: in 2013 is dit aandeel met 15% ten opzicht van 2009 gedaald. deze target is een verbijzondering van onze target op het gebied van wonen.	geen
22	meer bewoners, werknemers en bezoekers binnenstad	Aan het einde van deze collegeperiode trekt de binnenstad: 5% meer bewoners; 5% meer werknemers; 10% meer bezoekers.	bewoners +3,5% werknemers + 3,2% bezoekers + 6,6%

realisatie jaarverslag 2012	oordeel rekenkamer	toelichting
De gemiddelde snelheid in de avondspits 'haven uit' is in 2012 verslechterd van 39,0 minuten naar 39,5. De betrouwbaarheid van de reistijd is verbeterd van 79,8% naar 80,0%.		De mijlpaal 2012 is niet gehaald. Zowel de snelheid als de betrouwbaarheid over 2012 voldoen niet aan de target.
€ 301,6 miljoen*		Het bedrag in het jaarverslag is niet juist. Uit het onderzoek bleek dat dit € 297,46 miljoen moet zijn.
4.195		Het college geeft in het jaarverslag aan dat een niet te overbruggen achterstand in de realisatie van de geluidtarget is ontstaan door de bezuinigingen op het onderhoudsbudget van hoofd- en verzamelwegen.
		Bij deze collegetarget is geen mijlpaal 2012 geformuleerd en geen meting verricht in 2012.
		Bij deze collegetarget is geen mijlpaal 2012 geformuleerd en geen meting verricht in 2012.
-/- 49% (in 2012 zijn 226 gewelds-incidenten gemeld en geregistreerd)		De registratie bestaat uit meldingen van geweld tegen publieke functionarissen en niet het aantal gevallen van geweld en is daarmee niet relevant. Daarnaast is de registratie van meldingen vanaf 2012 op orde maar de jaren daarvoor, 2011 en 2010, en dus ook de nulmeting niet. Deze zijn niet als betrouwbaar aan te merken.
		Bij deze collegetarget is geen mijlpaal 2012 geformuleerd en geen meting verricht in 2012.
		Bij deze collegetarget is geen mijlpaal 2012 geformuleerd en geen meting verricht in 2012.
7		De mijlpaal 2012 is behaald.
		Bij deze collegetarget is geen mijlpaal 2012 geformuleerd en geen meting verricht in 2012.
inwoners +2,9% werknemers +1,8% bezoekers +9,4%*		*Het percentage van het aantal inwoners in de verantwoording bleek onjuist, dit is 3,3% in plaats van 2,9%. Ook de mijlpalen in het jaarverslag bleken onjuist. De target is goeddeels gehaald

Legenda realisatie mijlpalen 2012

categorie

mijlpaal 2012 gehaald	
mijlpaal 2012 voor 80 tot 100% gehaald	
mijlpaal 2012 niet gehaald	
realisatie niet vast te stellen, omdat:	
realisatiecijfer niet relevant	
realisatiecijfer oncontroleerbaar	
geen mijlpaal	
De verantwoording van het college is	*
onjuist	

datum

6 juni 2013

pagina

22 van 27

bijlage 2 onderzoeksopzet en -verantwoording

onderzoeksopzet

doelstelling

Dit onderzoek heeft tot doel:

- een oordeel te geven over de relevantie, juistheid en controleerbaarheid van de realisatiecijfers in het jaarverslag 2012;
- inzichtelijk te maken in welke mate het college op schema ligt bij het realiseren van zijn collegedoelen;
- inzichtelijk te maken welke maatregelen het college heeft genomen naar aanleiding van de aanbevelingen naar aanleiding van het rapport 'sturen op termijn'.

datum

6 juni 2013

pagina

23 van 27

vraagstelling

De centrale onderzoeksvragen in dit onderzoek zijn als volgt:

1. In hoeverre is de verantwoording over 2012 relevant, juist en controleerbaar en zijn de mijlpalen voor 2012 gehaald?
2. In welke mate heeft het college de aanbevelingen naar aanleiding van het rapport 'sturen op termijn' opgevolgd en zijn deze adequaat?

onderzoeksverantwoording

De rekenkamer heeft het onderzoek naar de realisatie van de collegedoelen in 2012 uitgevoerd aan de hand van:

- review van de werkzaamheden uitgevoerd door Concern Audit;
- vijf casestudies gericht op de realisatie van verbetermaatregelen;
- beoordeling van het jaarverslag 2012.

Om invulling te geven aan zijn eigen verantwoordelijkheid, heeft het college met ingang van de verantwoording 2008 aan de voormalige ASR opdracht gegeven om jaarlijks een oordeel te geven over de betrouwbaarheid van de verantwoording over de collegetargets. Met de opheffing van ASR en de oprichting van de afdeling Concern Auditing (CA) wordt de uitvoering van deze opdracht voortgezet door CA.

De rekenkamer kan sindsdien haar controle efficiënter inrichten door gebruik te maken van de werkzaamheden van ASR/CA. Om dat op een verantwoorde wijze te kunnen doen, voert zij daarom een review uit op die werkzaamheden. Echter anders dan staat vermeld in het auditplan, was de door CA uitgevoerde audit niet gericht op het geven van een oordeel over de betrouwbaarheid van de verantwoording over de collegetargets. De audit van CA was alleen gericht op de kwaliteit van de informatiesystemen en de tekortkomingen daarin.

Voor het oordeel over de realisatiecijfers in het jaarverslag 2012 kon de rekenkamer daarom niet steunen op CA en heeft zij zelf aanvullende werkzaamheden moeten verrichten. Dat onderzoek richtte zich op de aansluiting tussen de cijfers uit de relevante informatiesystemen en de cijfers in het jaarverslag 2012 en op de vijf

collegetargets waarover CA in zijn controlerapport cordeelde dat de onderliggende informatiesystemen nog tekortkomingen bevatten.

review

De rekenkamer heeft een review uitgevoerd op de controledossiers van Concern Auditing (CA) met betrekking tot de volgende collegetargets:

- collegetarget 3a
- collegetarget 3b
- collegetarget 11
- collegetarget 12

datum

6 juni 2013

pagina

24 van 27

Collegetargets 3a, 3b en 11 behoren tot de collegetargets waar CA in het voorjaar 2012 tekortkomingen constateerde in de verantwoording en waar in het najaar 2012 verbeterpunten zijn doorgevoerd. Collegetarget 12 behoort tot de collegetargets waar CA in het voorjaar 2012 niet kon vaststellen of de verantwoordingsinformatie aan de gestelde eisen voldeed.

De rekenkamer heeft de review op de controledossiers van CA uitgevoerd aan de hand van de toetspunten die zijn opgenomen in tabel A.

tabel A : toetspunten review CA

- CA heeft het bronbestand/registratiesysteem beoordeeld
- het oordeel van CA over het bronbestand/registratiesysteem is logisch
- CA heeft de relevantie van de verantwoorde (tussentijdse) resultaten beoordeeld
- het oordeel van CA over de relevantie van de verantwoorde (tussentijdse) resultaten is logisch
- CA heeft de betrouwbaarheid van de verantwoorde (tussentijdse) resultaten beoordeeld
- het oordeel van CA over de betrouwbaarheid van de verantwoorde (tussentijdse) resultaten is logisch
- CA heeft de controleerbaarheid van de verantwoorde (tussentijdse) resultaten beoordeeld
- het oordeel van CA over de betrouwbaarheid van de verantwoorde (tussentijdse) resultaten is logisch
- CA heeft de juistheid van de verantwoorde (tussentijdse) resultaten beoordeeld
- het oordeel van CA over de juistheid van de verantwoorde (tussentijdse) resultaten is logisch
- het dossier van CA onderbouwt de oordelen die CA heeft gegeven

Op basis van de verrichte review concludeert de rekenkamer dat er voldoende waarborgen zijn in de verschillende meetsystemen met betrekking tot collegetargets 3a, 3b, 11 en 12 zodat de daaruit voortvloeiende verantwoordingsinformatie van voldoende kwaliteit is. Voor de beoordeling van de relevantie, controleerbaarheid en juistheid van de verantwoorde resultaten kan de rekenkamer derhalve steunen op de controlebevindingen van het systeem door CA. Ter vaststelling of de mijlpaal 2012 ten aanzien van deze collegetargets is gehaald kan de rekenkamer zoals eerder vermeld echter niet steunen op de controlebevindingen van CA omdat CA deze niet

heeft gecontroleerd. De rekenkamer heeft het oordeel over het behalen van de mijlpaal 2012 gegeven na zelfstandige beoordeling van de betreffende bronbestanden.

casestudies

De rekenkamer heeft vijf casestudies uitgevoerd waarvan de onderliggende informatiesystemen nog niet adequaat waren bevonden door CA en waarvoor verbetermaatregelen in gang zouden zijn gezet na rapportage audit follow up college targets. De casestudies betroffen de volgende college targets:

- college target 7
- college target 10
- college target 13
- college target 14
- college target 20

datum
6 juni 2013

pagina
25 van 27

Een toelichting op de bevindingen uit dit onderzoek is hieronder weergegeven

college target 7: kwetsbare personen

Op basis van zijn audit in het voorjaar 2012 heeft CA het informatiesysteem voor target 7 op de aspecten relevantie, betrouwbaarheid en controleerbaarheid als voldoende beoordeeld. Op het gebied van juistheid achtte CA verbetermaatregelen noodzakelijk.

CA heeft eind 2012 een follow up onderzoek gedaan naar eerder geconstateerde tekortkomingen in de informatievoorziening rond deze doelstelling gericht op kwetsbare personen. In zijn rapportage geeft Concern Audit aan dat de desbetreffende systemen nu voldoen t.a.v. de criteria relevantie, betrouwbaarheid en controleerbaarheid van de informatie. Op het punt van de juistheid acht Concern Audit dat er onvoldoende waarborgen aanwezig zijn. Er zijn weliswaar maatregelen in gang gezet maar nog niet afgerond. Concern Audit verwacht niet dat die maatregelen effectief zullen zijn voor de hele periode.

Uit de casestudie van de rekenkamer blijkt dat de oorzaak ligt in de verschillende definities waarmee in de praktijk gewerkt is in deze collegeperiode. Het definitieboekje gaat voor de huidige collegeperiode uit van een definitie voor 'zelfredzaamheid'. In de vorige periode ging het om 'stabiele situatie'. Voor deze verschillende definities golden ook deels verschillende criteria. In de praktijk wordt vanaf 2012 geheel volgens de definitie van zelfredzaamheid gewerkt, het jaar 2011 was een overgangsjaar en tot 2011 is nog volgens de definitie van stabiele situatie gewerkt. Gelet op deze verschillen in definitie en criteria en de daarmee samenhangende registraties, is het niet mogelijk om alle cases met terugwerkende kracht op basis van dezelfde criteria te beoordelen. Anders dan dit cijfer in het jaarverslag 2012 veronderstelt, gaat het hier dus niet om 3.402 personen die zich in 2012 hebben ontwikkeld tot zelfredzaamheid maar om een mix van personen die zich hebben ontwikkeld tot een stabiele situatie en personen die zich hebben ontwikkeld tot een niveau van zelfredzaamheid.

De mijlpalen in het definitieboekje (en het jaarverslag) zijn cumulatieve getallen. Deze getallen zijn, anders dan de doelstelling suggereert, geen stand gegeven (per

peildatum x personen zelfredzaam) maar een optelling van personen in een zorgtraject die op enig moment in de collegeperiode voldeden aan de eisen van 'stabiele situatie' respectievelijk 'zelfredzaamheid' gedurende zes maanden.

De dienst heeft blijkens de audit van CA en volgens eigen zeggen van de geïnterviewden zodanige maatregelen getroffen dat de informatievoorziening nu adequaat is en juiste informatie geeft over de bereikte resultaten. Dat geldt zowel voor 2011 als 2012. De rekenkamer heeft dit verder niet onderzocht, omdat het verantwoorde resultaat per saldo oncontroleerbaar blijft.

De totaalstelling van het overzicht van de duurzame investeringen, totaal € 360,46 mln., sloot niet aan op het bedrag dat als resultaat in het jaarverslag staat, € 301,6 mln. Het verschil betrof investeringen waarvoor nog geen bevestiging was ontvangen. Welke dat op het moment van verantwoorden waren, kon de rekenkamer niet herleiden uit het overzicht. Uit het dossieronderzoek bleek wel dat de mijlpaal gehaald is.

datum
6 juni 2013

pagina
26 van 27

collegetarget 10

De RIA verantwoorde 72 bedrijven, waarvan de rekenkamer 12 heeft afgetrokken omdat deze bedrijven niet meer ingeschreven staan in de KvK of niet voldoen aan andere criteria van het definitieboekje. Hierdoor zijn 60 bedrijven verantwoord en is de mijlpaal 2012 (70 bedrijven) niet geheel gehaald.

De rekenkamer concludeert dus dat de gegevens controleerbaar zijn en dat op basis van bovenstaande de rekenkamer de juiste gegevens heeft weten vast te stellen. Een verbeterpunten dat de rekenkamer ten aanzien van de controleerbaarheid voorstelde werd meteen ingevoerd door de Rotterdam Investment Agency (RIA), waardoor in één overzicht van de bedrijven duidelijk werd of zij voldaan hadden aan het definitieboekje en welke bedrijven nog ingeschreven staan in de KvK in de regio Rotterdam.

collegetarget 13: duurzame investeringen

CA oordeelde op basis van zijn audit in het voorjaar 2012 dat het informatiesysteem zodanige tekortkomingen vertoonde dat de betrouwbaarheid, controleerbaarheid en juistheid van de resultaten onvoldoende was gewaarborgd en dat verbeteringen noodzakelijk waren. Tijdens zijn follow up constateerde CA dat maatregelen ter verbetering in gang zijn gezet maar nog niet waren afgerond.

Uit het onderzoek van de rekenkamer bleek dat de meeste verbeteringen waren gerealiseerd maar dat op onderdelen nog verdere verbetering wenselijk was. Deze werden nog tijdens het onderzoek gerealiseerd. Het systeem voldoet daardoor nu aan de eisen van relevantie, betrouwbaarheid, controleerbaarheid en juistheid.

Uit het onderzoek bleek dat het bedrag in het jaarverslag 2012 niet juist is. Dit moet € 297,46 mln. zijn. De reden voor dit verschil kon niet worden achterhaald.

collegetarget 14 geluidshinder

Uit de audit in het voorjaar 2012 door CA is het aspect relevantie als voldoende waarborg bevonden. De rekenkamer concludeert op basis van eigen onderzoek dat de betrouwbaarheid, controleerbaarheid en juistheid na de verbetermaatregelen als voldoende waarborgen gekwalificeerd kunnen worden. Op grond van de doorgevoerde verbeterpunten door middel van een brief met afspraken met DCMR (d.d. 21 februari 2013) en eenduidige rapportage over de voortgang van de collegetarget en de meetsystemen die CA eerder als goed beoordeeld heeft, is de rekenkamer van mening dat de gegevens die door DMCR in deze worden aangeleverd als betrouwbaar en juist worden beschouwd. Het programmabureau hoeft aldus niet zelf over de technische expertise te beschikken mits hierover duidelijke afspraken zijn gemaakt met DMCR en de uitvoerende diensten. Het oordeel van de rekenkamer is dat de mijlpaal 2012 niet is gehaald.

datum

6 juni 2013

pagina

27 van 27

collegetarget 20 groenindicator

CA heeft tijdens de audit in 2012 geen toets op deze collegetarget uitgevoerd omdat er geen verantwoordingsinformatie werd geleverd. De rekenkamer concludeert op basis van eigen onderzoek dat er voor het verslagjaar 2012 voldoende onderbouwende dossierstukken zijn aangetroffen voor de realisatie van 7 projecten in het kader van deze collegetarget. Er dient wel een verbeteringslag te komen in het dossierbeheer. Het oordeel van de rekenkamer is dat de mijlpaal 2012 wel is gehaald.

beoordeling jaarverslag

Van het jaarverslag heeft de rekenkamer beoordeeld of:

- de daarin opgenomen realisatiecijfers t.a.v. de collegedoelen betrouwbaar en controleerbaar zijn. Dit heeft zij gedaan door middel van de hierboven beschreven review, de vijf casestudies en door de brongegevens te vergelijken met de realisatiecijfers in het jaarverslag.
- daarin zichtbaar is dat de aanbevelingen van de rekenkamer t.a.v. de toelichting op de collegedoelen zijn opgevolgd. Daartoe is geïnventariseerd of voldaan is aan de instructie die Concern Control daarvoor aan de clusters heeft gezonden. De rekenkamer heeft geen inhoudelijke toets op de volledigheid en juistheid van de toelichtingen uitgevoerd.

cc

college B en W